

"Eko Zeko", publikacija i dramatizacija slikovnice

Ilustrirana slikovnica i predstava „Eko Zeko“ predstavljaju inovativan projekt Javne ustanove Predškolski odgoj i obrazovanje Zenica, kojim se kroz igru, scenski izraz i ekološki sadržaj potiče razvoj svijesti djece o očuvanju prirodne okoline.

Iako po profesiji Profesor razredne nastave, već 23 godine odgajateljica sam u JU Predškolski odgoj i obrazovanje Zenica, od čega posljednjih 10 godina angažovana kao odgajatelj na realizaciji kraćeg specijaliziranog programa **"Rano učenje engleskog jezika"** za blizu 200 djece uzrasta od 3-6 godina. Pored toga urednik sam i administrator web i fb stranice Ustanove, a uređujem i svoju fb stranicu "Na nama ostaje svijet", sa više od 2.000 pratilaca, čiji je fokus podizanje svijesti o zaštiti dječijih prava općenito.

Spisateljica sam za djecu i do sada imam objavljene dvije zbirke poezije **"Na nama ostaje svijet"** i **"Peto godišnje doba"** te tri stihovana igrokaza (slikovnice) **"Djeda Mraz u šumi"**, **"Novogodišnja**

bajka" i "Eko Zeko". Autorica sam i nekoliko nagrađivanih priča, a za potrebe Ustanove i unapređenje odgojno-obrazovnog rada pisala sam brojne programe, stihove i nekoliko dramskih tekstova.

U odgojno-obrazovnom procesu volim uvoditi inovacije, istraživati, pratiti i učestvovati u kulturnoj i javnoj djelatnosti, biti informisana, permanentno se stručno usavršavati, obogaćivati svoja profesionalna znanja, vještine i sposobnosti i stalno iznova pomjerati i pred sebe postavljati nove izazove.

U fokusu mojih pedagoških uvjerenja su **DIJETE I NJEGOV DOŽIVLJAJ SVIJETA**. Dječija radoznalost me motiviše, dječija mašta inspiriše, kreativnost pokreće ka novim izazovima, a razumijevanje dječijeg doživljaja i viđenja svijeta oko sebe smatram vječom zagonetkom. Razumijeti taj bogati, netaknuti i tajanstveni svijet i izdići sebe na nivo djeteta, po meni znači biti dobar odgajatelj. Nimalo jednostavan zadatak, veliki izazov, još veća odgovornost, koja nas istovremeno i obavezuje i oplemenjuje.

DETALJAN OPIS:

POLAZIŠTA

Da bi se moglo od čovjeka očekivati i zahtijevati ekološko ponašanje potrebno ga je prethodno obrazovati, što se može učiniti jedino uvođenjem ekoloških sadržaja u sve nivoe obrazovnog sistema.

Najznačajniji period u kojem znanja, vještine i navike postaju trajne vrijednosti, koje će se kasnije samo nadograđivati, jeste predškolski i rani školski uzrast pa otuda i potreba da se što veća pažnja i akcenat, upravo u tom periodu, stave na buđenje ekološke svijesti kod djece i ljubavi prema prirodi i očuvanju životne okoline.

Nedvojbeno je da načini i metode rada na tom uzrastu budu djeci primjereni, shvatljivi, bliski i zanimljivi.

Otuda i ideja da se kroz slikovnicu i lik ekološki osviještenog zeca, sa kojim se djeca mogu vrlo lako identificirati, te učenjem po modelu stvaraju trajna ekološka znanja i navike koje su kroz scensku izvedbu prilagođenog teksta slikovnice djeci prikazana na najzanimljiviji i uzrastu najprilagođeniji način.

CILJ I ŽELJENI ISHODI

CILJ: Kod djece predškolskog i ranog školskog uzrasta stvarati i razvijati svijest o potrebi i značaju očuvanja prirodne okoline, na inovativan, drugačiji i djetetu prilagođen, zanimljiv i razumljiv način.

ŽELJENI ISHODI: Kroz slikovnicu "Eko Zeko" kao radno-igrovno sredstvo i dramatizaciju sadržaja slikovnice u vidu predstave za djecu

1. uvrstiti nove ekološke sadržaje u odgojno-obrazovni rad (slikovnica)
2. djeca će naučiti modele odgovornog ponašanja prema prirodi identifikacijom sa likovima iz slikovnice sa kojima će se emocionalno povezati i prihvatiti i primjenjivati njegove pozitivne oblike ponašanja
3. kroz naučene obrasce ponašanja kroz slikovnicu i predstavu djeca će steći zdravstveno-higijenske, kao i navike očuvanja okoline u djeci bliskim situacijama
4. kroz slikovnicu i predstavu djeca će iskazati svoju kreativnost, radoznalost, kritičko mišljenje i stavove
5. kroz slikovnicu i predstavu djeca će razviti osjećaj za lijepo u prirodi (ilustracije, scenografija)
6. kroz predstavu djeca na sceni će biti emocionalno osnažena da kroz igru predstave likove, steknu samopouzdanje i pokažu svo svoje umijeće kroz govor, pokret, ples i pjesmu
7. predstavom pozitivno djelovati na dječije emotivno usmjeravanje i spoznavanje pozitivnih vrijednosti u životu (ekologija, lična higijena, zdrava ishrana, odgovornost, saradnja i dr.) na način koji je uzastu primjeren, blizak i zabavan
8. u relativnom kratkom vremenskom periodu objediniti više različitih komponenata odgojno-obrazovnog rada te obuhvatiti veliki broj djece sa akcentom na ekološko obrazovanje
9. kroz slikovnicu i predstavu prikazati timski rad i unapređenje odgojno-obrazovnog rada Ustanove

DETALJAN OPIS REALIZACIJE

KORAK 1: PRIPREMA SLIKOVNICE

Slikovnica ili "prva djetetova knjiga" ima više odgojno-obrazovnih uloga:

1. **SPOZNAJNA** - omogućuje djetetu da kroz sadržaj i ilustracije usvoji nova ili proširi različita postojeća znanja, a u ovom slučaju akcenat je na značaju i potrebi očuvanja prirode. Kroz interakciju tri lika iz slikovnice: Eko Zeko, Jež Smećebež i Sova, djeca imaju priliku naučiti veoma važne ekološke poruke koje su u slikovnici sadržane.
2. **SOCIJALIZACIJSKA ILI ISKUSTVENA** – čitajući slikovnicu sa drugom djecom ili odraslima, djeca proširuju svoja znanja, grade prijateljstva, iznose svoje stavove i mišljenja i razmjenjuju ih. Na taj način se ekološke poruke sadržane u slikovnici razumijevaju, razmjenjuju i produbljuju dobijajući

potpuno nove dimenzije.

3. ESTETSKA – svojim ilustracijama slikovnica kod djeteta razvija osjećaj za lijepo, u ovom slučaju akcenat je na ljepoti prirode i razvijanju pozitivnog odnosa i ljubavi prema njenim ljepotama koje treba njegovati i čuvati.

4. ZABAVNA – slikovnica sadržajem i izgledom treba da bude primamljiva djetetu kako bi uživalo čitajući i listajući istu, omogućiti da dijete kroz igru uči o ekologiji, razvija maštu i kritičko mišljenje, ali i potrebu za knjigom te da se navikava na njenu upotrebu.

5. DRUŠTVENA – slikovnica je sredstvo putem kojeg djetetu prenosimo brojne poželjne i pozitivne vrijednosti, a u ovoj slikovnici akcenat je na odgovornosti prema očuvanju prirode, pravednosti, povjerenju, istinoljubivosti među likovima i dr.

Kao autorica slikovnice "Eko Zeko", nastojala sam da zadovoljim sve naprijed navedene aspekte. Da sadržajno i ilustrativno slikovnica proširi i ponudi nova saznanja djetetu o važnosti ekološki osviještenog odnosa prema prirodi, načinu sprječavanja ekološki neprihvatljivih oblika ponašanja i našoj individualnoj i društvenoj odgovornosti u očuvanju prirode. Da čitajući i listajući slikovnicu djeca među sobom ili sa odraslima razgovaraju o njenom sadržaju i porukama, iznose lična iskustva i stavove o ekološkom ponašanju, razmjenjuju svoje utiske i razmišljanja. Da tekst praćen ilustracijama budi i razvija kod djeteta pozitivan odnos prema prirodnim ljepotama koje treba njegovati i čuvati, ali i drugim oblicima zdravog načina života (lična higijena, zdrava ishrana). Da slikovnica izgledom bude primamljiva djetetu predškolskog i ranog školskog uzrasta kako bi o ekologiji učili kroz igru, ali i da sadržajno postoji blaga doza humora kroz interakciju likova čineći je na taj način djeci biti još zanimljivijom.

Da veoma važne ekološke poruke koje slikovnica sadržajno nudi djetetu, budu prihvaćene, u praksi i svakodnevnom životu primjenjivane i da postanu trajne navike čiji se temelji postavljaju upravo u pomenutom uzrastu.

S obzirom na to da dijete pomenutog uzrasta različite oblike ponašanja najlakše i najprirodnije uči putem modela i identifikacije, nastao je i glavni lik slikovnice Eko Zeko, ekološki osviješten zec koji voli i čuva prirodu, ali i zdrave navike života uopšte (lična higijena, zdrava ishrana i dr.). Sa takvim likom, djeca se veoma lako mogu identificirati, emocionalno povezati i prihvatiti i primjenjivati njegove pozitivne oblike ponašanja. Glavna pouka koju sa ekološkog aspekta, između brojnih drugih, slikovnica šalje djetetu jeste da prirodu ne zagađuju životinje koje u njoj žive nego ljudi, a da su upravo djeca ta koja će se ekološki pozitivno odnositi prema prirodi jer su **"lijepa i pamena i znaju da vole...Zato neka zatvore oči, a otvore srca. Neka zagrlje i zavole prirodu, iskreno i čisto, kako to samo djeca znaju i umiju"**

Vodeći se svime naprijed napisanim, a sa iskrenom željom da sve pomenuto bude i ispoštovano, sadržajno i ilustrativno sama sam uredila i pripremila slikovnicu u obliku u kojem je i štampana te sam navedena kao autor, urednik, lektor i korektor i ilustrator. Dokument

KORAK 2: ŠTAMPANJE SLIKOVNICE

Štampanje slikovnice finansijski je podržano od Ministarstva za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline ZDK, zahvaljujući apliciranju na Javni poziv kroz projekat kojeg sam napisala ispred Ustanove. Uz veliku podršku direktorice Jasmine Gasal, uslijedile su tehničke pripreme vezane za štampanje slikovnice kao što su odabir štamparske kuće, dogovori, katalogizacija i dr. Slikovnica je štampana u tiražu od 1000 primjeraka i prvo je izdanje tako velike Ustanove sa dugogodišnjom tradicijom, na šta smo posebno ponosni.

KORAK 3: PRIPREME ZA PROMOCIJU

Kako promovisati slikovnicu djetetu? Čitajući? Razgovarajući o njenom sadržaju? Naravno da su to uobičajeni načini promocije. Ali, mi smo odabrali potpuno drugačiji i inovativan način. Nimalo uobičajen i nezapamćen, toliko da su nam novinari, između ostalog, postavili pitanje "Da li se ovo uopšte može i nazvati promocijom?" O EKOLOGIJI ZA NAJMLAĐE, PRILOG RTV ZENICE <https://youtu.be/-bPO0ntuYDw> Prilog 1

Odlučili smo se za uzrastu najprimjereniji, najbliži, najrazumljiviji i najzanimljiviji način promocije, dramatisacijom predstave u Bosanskom narodnom pozorištu Zenica.

Prilagodila sam tekst slikovnice sceni, s nastojanjem da uz tri glavna lika na sceni glume i djeca, vodeći računa o dužini i trajnosti dječije pažnje. Izabrala sam i ukomponovala muzičke numere koje prate sadržaj, zadržavaju pažnju djeteta, a edukativno-ekološkog su karaktera: "Pobjegao zec", "Jež", "Peri ruke" (dio pjesme iz crtanog filma Maša i medvjed"), "Mala ekološka pjema", "Šuma lista, šuma pjeva" i "Ekološka pjesma".

Uslijedile su pripreme u toku kojih se pokazao zavidan nivo saradnje i timskog duga kolektiva Ustanove.

1. Scena

U pripremi scenografije učestvovala su odgajateljice i djeca vrtića "Sead Škrgo" i "Radost". Scena je izrađena od prirodnog i recikliranog materijala (panjevi, stiropor, stare novine i najlonske kese), a u izradi drveća i grmova učestvovala su i djeca, što je ujedno i praktičan oblik uvođenja ekoloških sadržaja u odgojno-obrazovni rad. Slika 1

2. Kostimi

Svaki od tri glavna lika izradio je kostim za sebe, dok su roditelji pripremili odjeću za djecu na sceni, koje smo prilagodili ulogama i djecu koja pjevaju na sceni (zelene majice). Pletene kape sa likovima životinja naručili smo i ručno su ispletene. Ovaj odabir je načinjen s ciljem da se iste mogu koristiti za dalju promociju, ali i druge igre uloga u vrtiću Slika 2

3. Probe

Probe su se izvodile u vrtiću "Sead Škrgo" iz kojeg su glumile dvije odgajateljice (Irna Bulut – Eko Zeko, Amela Fetić – Jež Smećebež te ja u ulozi Sove. Poseban izazov i zadovoljstvo bilo je uvođenje u predstavu 6 djece iz vrtića "Sead Škrgo" koja su glumila likove vjeverice, srne, lije, medvjeda, vuka i Maše. Emotivno ih osnažiti da se na velikoj sceni osjećaju kao kod kuće, da uživaju i kroz igru pokažu svo svoje umijeće kroz govor, pokret, ples i pjesmu, a u potpunosti ispune zadatak koji je pred njih postavljen i maloj publici, svojim drugarima u pozorištu, pošalju snažne ekološke poruke smatram veoma značajnim jer u procesu cjelokupnog estetsko-etičkog odgoja i oblikovanja emocionalnog života djeteta, značajna uloga pripada umjetnosti, a upravo scenska umjetnost ponajviše djeluje na dječije emotivno usmjeravanje i spoznavanje pozitivnih vrijednosti u životu. Naročito je to važno za djecu predškolskog i ranog školskog uzrasta. Slika 3

Paralelno su pripremana djeca starijih grupa vrtića "Pinokio" i "Radost" koja pred sam kraj predstave izlaze na scenu kako bi svi zajedno otpjevali "Ekološku pjesmu".

Istovremeno sva djeca vrtićkih grupa dobila su snimljenu "Ekološku pjesmu" koju su odgajateljice u toku usmjerenih aktivnosti obradile sa djecom, a tokom slobodnih aktivnosti, slušanja i ponavljanja, djeca su naučila pjesmu.

4. Tehničke pripreme

Organizaciju tehničke pripreme preuzela je na sebe direktorica Jasmina Gasal (dogovor sa BNP-om Zenica oko zakupa i termina za promociju, razglas, upućivanje pozivnica, plakate, prijevoz rekvizita, postavka scene, odvođenje djece u BNP Zenica, medijske kuće i dr.)

Kao administrator fb stranice i web stranice Ustanove, istovremeno sam pripremila plakate, pozivnice i kreirala događaj na fb stranici. Slika 4

KORAK 4: PROMOCIJA SLIKOVNICE

Promocija slikovnice "Eko Zeko" održana je 19.04.2017. godine na velikoj sceni BNP-a Zenica. Sala pozorišta bila je ispunjena do posljednjeg mjesta, a pored zvanica i gostiju veći dio publike bila su djeca vrtića Ustanove, za čiji su dolazak obavezu preuzele odgajateljice vrtića, a ujedno je to i bila ciljano publika kojoj je predstava namijenjena.

Prisutne je kratkim govorom pozdravila direktorica Jasmina Gasal, koja je djeci poručila da nećemo pričati o slikovnici nego da se udobno smjeste i uživaju u predstavi.
<https://youtu.be/FMiCEQ6DSHI> Promocija predstave "Eko Zeko" u BNP-u Prilog 2

Predstava je izazvala veliko oduševljenje djece, roditelja, kolegica i zvanica. Danima nakon predstave, djeca su razgovarala o istoj, iznosila svoja iskustva i sa emocionalnog aspekta veoma pozitivno prihvatila sve likove, predstavu u cjelini, ali i pozitivne i druge ekološke poruke koje su im i upućene.

Osim medijske promocije predstave i slikovnice na web i fb stranici Ustanove
<http://zenickivrtici.com/u-bnp-u-zenica-promovisana-slikovnica-eko-zeko-u-izdanju-ju-predskolski-odgoj-i-obrazovanje-zenica/>

o promociji slikovnice predstavom izvijestili su i drugi mediji - RTV Zenica u informativnoj emisiji "Zenica danas" te portali:

<https://www.zenicablog.com/predskolski-odgoj-i-obrazovanje-zenica-promovisano-prvo-stampano-izdanje-edukativne-slikovnice-eko-zeko/>

<http://www.ekskluziva.ba/Odrzana-promocija-prve-ilustrirane-stihovane-slikovnice-Eko-Zeko-/108916.html>

<https://www.zenit.ba/foto-odrzana-promocija-prve-ilustrirane-stihovane-slikovnice-eko-zeko/>

Prilog 3

KORAK 5: PROMOCIJA SLIKOVNICE U VRTIĆIMA USTANOVE I OSNOVNIM ŠKOLAMA

Nakon promocije u BNP-u Zenica, uslijedila je promocija slikovnice u vrtićima Ustanove i osnovnim školama za djecu Programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu. Promocije su zamišljene i realizirane kao druženje djece sa autoricom. Kroz druženje fokus je postavljen na aktivnu interakciju sa djecom kroz uloge koje su djeca rado prihvatila i na taj način se emocionalno povezivala sa likovima slikovnice te kroz igru usvajala ekološke poruke koje slikovnica nudi.

Na poziv gostovali smo i u OŠ "Skender Kulenović" Zenica te se predstavili skraćenom verzijom predstave "Eko Zeko" u sklopu obilježavanja Svjetske sedmice mira.

Videozapis za slikama i nekim izjavama djece o ekologiji tokom druženja

EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

Ekološki odgoj djeteta čiji se temelji postavljaju u predškolskom i ranom školskom uzrastu kako bi postali trajne navike i oblik odgovornog ponašanja prema prirodnoj okolini u kasnijem uzrastu, obogatila sam na više načina:

1. Slikovnica "Eko Zeko" kao konkretno radno-igrovno sredstvo sa ekološkim sadržajima u tiražu od 1000 primjeraka. Slikovnica se može pronaći u bibliotekama, ali je i u vrtićima, nekim osnovnim školama i u domovima djece. Pozitivni su i osvrti kolegica koje je metodološki različito koriste u radu, svakodnevno je dostupna djeci u grupama gdje je listaju, uočavaju, razgovaraju, iznose stavove, glume likove. Posebno su pozitivne povratne informacije roditelja koji čitaju slikovnicu kući jer se djeci sviđa i koju dalje razmjenjuju sa drugom djecom, braćom, sestrama.
2. Slikovnica je i prvo štampano idanje Ustanove što ujedno i promocija Ustanove i njenog odgojno-obrazovnog rada, kao ustanove koja se bavi djelatnošću od posebnog društvenog značaja.
3. Predstava "Eko Zeko", odigrana u BNP-u, kao promocija slikovnice poslala je veoma jake i upečatljive poruke o ekološko odgovornom ponašanju prema prirodi, na uzrastu primjeren, razumljiv i zanimljiv način, a koje su djeca kao takve s lakoćom prihvatila emocionalno se identifikujući sa likovima iz predstave te usvajajući njihove oblike pozitivnog ponašanja.
4. Premijerno izvođenje predstave nije i posljednje jer već sada su u toku pripreme za novo izvođenje 18.11.2017. godine u eminentnoj manifestaciji Noći tetra 2017. godine BNP-u Zenica. Ekološke poruke kroz scenski izraz biće prenesene i drugoj djeci te promovisan inovativni odgojno-obrazovni rad Ustanove.
5. Dijete na sceni i odgajatelj na sceni – emocionalno osnažena djeca koja glume u predstavi, igraju se na velikoj sceni pred brojnom publikom poručujući drugoj djeci u publici koliko je važno čuvati i voljeti prirodu sa jedne strane, a sa druge odgajateljice na sceni, koje su toliko spontano i profesionalno odglumile likove kao da se nalaze u prirodnom radnom okruženju, među djecom u vrtiću. Slika 5
6. Timski rad – ideje se rađaju i ostvaruju, ali koliko visoko će se vinuti i u kojoj mjeri realizovati, zavisi prvenstveno od toga sa koliko pozitivnih osoba ste okruženi i koliko podrške imate. Ova praksa ne bi bila izvodljiva bez iskazanog timskog rada svih radnika Ustanove i podrške, kojom su, svako na svoj način doprinjeli njenoj uspješnoj realizaciji. Slika 6

Slikovnica "Eko Zeko" kao prvo izdanje Ustanove, režija, muzika, kostimografija, scenografija, predstava, odgajateljice na sceni, više od 50 djece na sceni i puna sala BNP-a pokazatelj su uspješno realizovanog projekta Ustanove u cjelini. Slika 7

7. U relativnom kratkom vremenskom periodu pomenutom praksom objedinjeno je više različitih komponenata odgojno-obrazovnog rada te obuhvaćen veliki broj djece sa akcentom na ekološko obrazovanje (kroz predstavu, promociju slikovnice po vrtićima i školama) i slikovnicu kao radno-igrovno sredstvo.

Dodatni komentari i sugestije drugim nastavnicima koji bi željeli implementirati vašu ideju

Slikovnica "Eko Zeko" nije samo i isključivo slikovnica sa svim svojim odgojno-obrazovnim komponentama, nego je i stihovani igrokaz, koji se može scenski izvoditi u cjelini ili prilagođeno i adaptirano zavisno od uzrasta djece. Kroz scenu djeci predstavljamo razne odgojno-obrazovne zadatke, razvijamo maštu, potičemo kreativnost. Takva bi aktivnost trebala biti stalno prisutna u odgojno-obrazovnim ustanovama jer na taj način djeca upoznaju sebe, svoju maštu, otkrivaju granice u vlastitom stvaralaštvu, uče se grupnom radu, uvažavanju tuđih ideja i misli.

Sadržaj slikovnice scenski se može odigrati i u vrtiću kroz igre uloga, a bilo bi veoma zanimljivo predstaviti ga i u vidu lutkarske izvedbe u kojoj bi djeca rado i sa oduševljenjem učestvovala jer tokom lutkarske igre od početka do kraja na sceni vlada ugodna atmosfera, dječiji smijeh, pjesma i igra. To je ujedno i odlična metoda za razvoj dječijeg potencijala i logike.

Pri tome odgajatelj ne smije zanemariti činjenicu da je osnovni cilj svake dječje predstave da ona bude dovoljno jasna i jednostavna za dijete, a isto tako zanimljiva i poučna, odnosno prilagođena uzrastu djece.

Collections

NIN nagrada

Nominovane prakse

NIN 2017